

Kopsoli

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2005. gada augusts Nr. 19 (892)

www.lns.lv

Cena 30 santīmi

ES projekti darbībā

ES Phare programmas finansēts projekts
„Runājošās rokas”
Ilgums Nr. 2002/000-590-01-02/Mic39/11

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

Pieņemta LNS rīcības programma līdz 2010. gadam

2005. gada 23. jūlijā Rēzeknē notika ES finansētā projekta «Runājošās rokas» noslēguma pasākums — LNS 16. kongress, kura ietvaros tika pieņemta LNS darbības plāns nākamajiem gadiem ar šādiem galvenajiem uzdevumiem: LNS finansu stāvokļa stabilizācija un uzlabošana, LNS organizatoriskās struktūras nostiprināšana, sociālās rehabilitācijas veikšana.

Kongresa delegāti uz klausīja projekta ietvaros LNS foruma laikā izveidoto 7 tematisko darba grupu vadītāju ziņojumus ar priekšlikumiem rīcības plānam turpmāko gadu darbības periodam.

Par darba grupas «LNS organizācijas nostiprināšana» ierosinājumiem informēja Varis Strazdiņš (Rīga). Viņš kā galvenos uzdevumus izvirzīja jaunu, izglītotu un enerģisku biedru iesaistīšanu LNS darbā, kā arī paaugstināt LNS sistēmā strādājošo darbinieku kvalifikāciju. Pēdējais it īpaši attiecas uz sociālās ievirzes darbi-

niekiem, kuriem drīz vien obligāta būs augstākā izglītība.

Svarīgi ir arī tālāk pilnveidot reģionālo biedrību sadarbību ar vietējām pašvaldībām. Lai labāk finansiāli nodrošinātu LNS darbību, jāuzlabo LNS īpašumu stāvoklis kā pamats ienākumu gūšanai, iznomājot tajos eso-

darba grupa Sandras Gerenovskas (Rēzekne) vadībā uzsvēra nepieciešamību vairāk organizēt kopīgus pasākumus nedzirdīgiem un dzirdīgiem; LNS sadarboties ar izglītības iestādēm, kur mācās nedzirdīgie bērni, kā arī ar Nodarbinātības valsts aģentūras iestādēm un

«Darāmā būs ļoti daudz...»

šās brīvās platības.

Par pasākumiem sociālās rehabilitācijas jomā ziņoja Laima Karlštrēma (Kuldīga). Darba grupa bija apzinājusi esošo situāciju un izvirzīja desmit uzdevumus. To vidū: nedzirdīgo zīmju valodas attīstība un bērnu izglītošana, lietojot to; zīmju valodas tulku apmācība, sociālo darbinieku apmācība, surdotehniskā nodrošinājuma uzlabošana u.c.

Integrācijas jautājumu

pašvaldībām; vides pieejamības un sabiedrības sapratnes veicināšanai izdot bukletu; panākt Latvijas TV informāciju nedzirdīgiem ārkārtas situācijās, veidot dienas centrus vienuļiem nedzirdīgajiem cilvēkiem u.c.

Par komunikāciju tehnoloģiju iespēju izmantošanas paplašināšanu ziņoja Ainārs Osmanis (Pļaviņas).

Darba grupa pievērsa

Laikraksts šajā gadā
iznāk ar
Rīgas
Domes
finansiālu atbalstu

Šajā numurā

> **1. lpp.** Kā strādāsim, kurp virzīsimies turpmāk? — Par LNS galvenajiem uzdevumiem nākamajos gados sprieda delegāti LNS 16. kongresā, no beiguma pasākumā ES finansētam projektam «Runājošās rokas».

> **2. — 4. lpp.** Šī kongresa dienaskārtībā bija vēl daudzi citi svarīgi jautājumi — tostarp: pārskata ziņojuma un jauno LNS statūtu apspriešana, LNS prezidenta un Domes vēlēšanas.

> **4. lpp.** LNS sācis realizēt jaunu ES finansētu projektu «Klusās rokas» ar pamatvirzi uz dzimumu līdztiesības jautājumu pētīšanu, nedzirdīgo sieviešu situācijas uzlabošanu un aktivizēšanu. Jau sākusās radošās nometnes un citi pasākumi. Būs interesanti — sekojiet paziņojumiem!

> **5. — 6. lpp.** Speciālais pielikums par darba iespējām.

> **7. lpp.** Sarunās par dzīvi iesaistījās valmieriete Gunta Tetere: «Ir labi būt starp savējiem...»

> **8. lpp.** Bet arī svešās zemēs esot jauki, — tā stāsta rītausmiešu jauno deju grupu, kas šovasar pabijusi Francijas kultūras festivālā.

> **9. lpp.** Savukārt iru jaunieši pa Jāņiem līgoja Latvijā. Uguns kuri, vainagi, latviskās tradīcijas — tā viņiem bija jauna pasaule, ko pavēra viesu aprūpētāji no jauniešu organizācijas «Efraims».

> **10. lpp.** Ielūkojieties sludinājumos — priecīgās un bēdīgās ziņas.

Nākamais numurs 31. augustā.

Pieņemta LNS rīcības...

Sākums 1. lpp.

uzmanību tam, cik svarīgi komunikācijā iemācīties lietot datortehniku, internetu, mesendžeru, mobi-los sakarus u.c. LNS uzdevums — sniegt plašu informāciju par visu jaunāko, kas šajā jomā piemērots nedzirdīgajiem. Bet nedzirdīgajiem cilvēkiem jāsaprot, ka šīm tehnoloģijām pieder nākotne — gan ko-municēšanas, gan informācijas ieguves jomā.

Daugavpīlieši Elvīras Čaikas vadībā pētīja pieejamību ES fondiem un ieteica LNS izveidot speciālu daļu, kas nodarbotos ar ES finansējumu piesaisti.

Tas nodrošinātu vēl sekmīgāku piedalīšanos projektos konkursos alternatīvas

sociālās aprūpes un rehabilitācijas jomā.

Darba grupa Daces Lāces (Valmiera) vadībā — iepazīstināja kongresa delegātus ar secinājumiem par likumdošanas un normatīvajiem aktiem, kas tapuši valdībā. Te vēl daudz darāmā, galvenais — panākt, lai likumdevēji konsultētos ar atbilstošām sabiedriskajām organizācijām, kurām būtiski topošie likumi un lēmumi. Uzmanība jāpievērš arī labās prakses popularizēšanai, pieredzes apmaiņai un pārņemšanai.

Nodarbinātības tēmai bija pievērsusies Gundegas Paņko (Liepāja) vadītā pētniecības grupa. Koordinatore savu informāciju uzsāka ar domu, ka cilvēks bez darba «nav nekas jeb ir nulle». Lielākie šķēršļi — darba meklētāju zemā kvalifikācija un dar-

ba devēju atturīgā, pat noraidošā attieksme pret viņu. Tāpēc īpaši svarīgi rosināt izmaiņas likumdošanā, lai tā veicinātu darba devēju interesi pieņemt darbā invalīdus, tāpat arī sadarboties ar Valsts nodarbinātības aģentūru — amatprasmju apguves organizēšanā un darba meklēšanas jautājumos.

Rīcības programma uz visu minēto atzinumu pamata tika vienprātīgi pieņemta, nosakot LNS darbības pamatvirzienus visās minētajās jomās. Lai to izpildītu, jāuzlabo LNS struktūrvienību darbs, veicinot to patstāvību un atbildību par saviem lēmumiem un darbiem. ♦

I. Kopmanes teksts un foto

LNS kongresā

«Nedzirdīgo sabiedrība nebija gatava pārmaiņām...»

Ilze Kopmane

Tāds varētu būt secinājums jeb kopsavilkums aktivitātēm, kas norisinājās LNS 16. kongresā Rēzeknē 23. jūlijā.

Iesākumā tikšanās Rēzeknes klubā

Kongress pirmoreiz LNS vēsturē notika ārpus Rīgas, un tas vairoja organizatoriskos sagatavošanas darbus: vajadzēja padomāt par delegātu transportēšanu Latgales virzienā, par naktsmītnēm, ēdināšanu un citiem pasākumiem. Darba grupa ar to bija tikusi galā labi. Piektdienas vakarā,

22. jūlijā, visi delegāti ieradās Rēzeknē, izvietojās viesnīcā un pulcējās Rēzeknes klubā.

Daudzi šajā pusē bija pirmoreiz, tāpēc ar sajūsmu vēroja par projekta naudu sapostās un gaurīgi iekārtotās telpas. Tas bija pirmais pārsteigums, kuram šajā vakarā sekoja vēl daudzi: katrs delegāts ieguva īpašumā īpašu uzmanības velti — krūzi ar LNS logo un sava vārda uzrakstu, tad pie kopīga vakariņu galda vēroja dažādu LNS zvaigžņu uzstāšanos no Rēzeknes, Liepājas, Rīgas, Daugavpils, Kuldīgas.

Delegāti, vērojot fotomontāžu uz lielā ekrāna, varēja atsaukt atmiņā svarīgākos un skaistākos notikumus LNS dzīvē aizritējušo četrus gadus laikā.

Sevišķi aizrautīgi un asprātīgi virknējās fotokadri LNS prezidenta pašrocīgi veidotajā veltījumā — novēlējumā visai LNS šajā nozīmīgajā laikā, kad teju nākamajā sāksies nozīmīgākais notikums LNS dzīvē — kongress ar LNS veikumu analīzi, vadības vēlēšanām un perspektīvas iezīmēšanu nākamam darbības cēlienam. Sevišķs akcents te bija likts uz labāko cilvēcisko īpašību un saskarsmes kultūras pilnveidošanu. Vesela virkne mūsu «mazo brāļu» — no dzīvnieku pasaules

Drīz divstāvu autobuss dosies ceļā uz Rēzekni...

mums smējās, bēdājās, atpūtās, strādāja un mīlēja cits citu mūsu vietā. Bija ko padomāt, pasmaidīt un arī — skumji nopūsties. Tas būtu jāredz visiem LNS biedriem. Paldies par šo sveicienu!

Pēc pāris stundām delegāti devās uz viesnīcu, lai kārtīgi izgulētos un ķertos pie darba nākamajā rītā.

No rīta — ziņojumi, debates

Kongress notika Rēzeknes Domes konferenču zālē, pietiekami ērti izvietojoties un nodrošinoties ar vizuālo palīgtehniku (uz liela ekrāna lielburtu teksti).

Pirmo sēdi vadīja LNS prezidents A.Pavlins un viceprezidente M.Piterniece. Pēc atklāšanas, dienaskārtības, sekretariāta, tulku, balsu skaitītāju u.c. apstiprināšanas A.Pavlins bija gatavs atbildēt par savu iepriekš delegātiem izsūtīto apjomīgo 2001. — 2005. gada LNS darba pārskatu (izlasāms LNS mājaslapā www.lns.lv)!

Kopš pārskata izsūtīšanas jūnijā LNS dzīvē notikuši vēl daži pasākumi un darbi, tāpēc prezidents informēja, ka LNS guvusi ES atbalstu vēl vienam projektam 105 tūkst. LVL apmērā. Līdzekļi tiks izlietoti nekustamo īpašumu remontam: KC «Rītausnieku

«Kur tieši mana personiskā krūzīte?»

ma», Daugavpils un Pļaviņu klubā, Elvīras ielā 19.

Tā ir liela un īpaša uzvara, teica prezidents, jo LNS ir vienīgā no sabiedriskām organizācijām, kam līdzekļi piešķirti. Pārējās — valsts un pašvaldību iestādes.

Vēl viens jaunums — pēc vairāku gadu tiesāšanās panākts mierizlīgums ar Rīgas Domi par LNS īpašumā esošo Rīgas skolas internāta telpu īres līguma noslēgšanu. Prezidents atzīmēja, ka regulārie maksājumi būs liels atbalsts LNS darbības finansēšanai.

Toties neveicas ar Jāņasētas privatizāciju. Rīgas Dome lauzusi līgumu par telpu iznomāšanu III stāvā, bet par I stāva telpām nomas maksa paaugstināta no 1 uz 9 latiem.

«Rītausmu» LNS neplāno pārdot, kaut arī pircēji pieteikušies vairākkārt. Būtu nepieciešams atpirtkāt īpašumā esošo zemi, uz kā atrodas šis nams.

Revīzijas komisijas vārdā ziņojumu sniedza Valdis Krauklis, atskaites periodā pozitīvi novērtējot LNS darbu.

Par ko runāja delegāti

Visumā delegātu runās izskanēja cildinošs novērtējums LNS veikumam, it īpaši prezidenta nopelniem daudzu svarīgu jautājumu atrisināšanā, ES naudas iegūšanā, daudzu skaistu notikumu organizēšanā, nedzirdīgo cilvēku uzklaušanās un aizstāvēšanā dažādās instancēs.

Tika izteikti arī aizrādījumi un priekšlikumi par to, kam lielāka vērība jāpievērš turpmāk. Tuvāk par tiem!

Jadviņa Bočkāne, Rīga: LNS neaizmirst savus Goda biedrus, tos aicina uz pasākumiem, piemin, apsveic. Tas ir ļoti labi, bet mūsu darba veterāni nekad netiek pieminēti. Viņi bija savas biedrības patrioti, strādāja virsstundas, pat brīvdienās, deva peļņu kultūras, sporta darbam, īpašumu iegādei. Esmu rosinājusi, ka arī viņus vajag pieminēt, godināt. Ceru, ka tas notiks turpmāk.

Olga Anufrijeva, Rīga: LNS vēl daudz darāmā: TV raidījumi būtu labāk saprotami ar subtitriem, nepieciešams organizēt veselības grupas, dažādas apmācības, lekcijas, praktiskas nodarbības. Jāiesaista jaunieši: skolu beigušos pulcināt salidojumos, lai viņi «nepazūd» savienībai.

Ansīs Smons, Rīga: Asus vārdus jāsaka par televīzijas pārraidēm — tulks ekrānā mazs, miglā, nevar saprast, ko runā.

Labāk būtu rādīt subtitrus. Vairākkārt par to bez rezultāta runāju Zīmju valodas un Komunikācijas centrā. Ierosinu uzlabot darbu zīmju valodas izkopšanā un apmācīšanā.

Mani neapmierina Domes darbs. Tajā cilvēki maz uzstājas. Statūtu sagatavošanas gaitā bija maza atsaucība.

Gundega Paņko, Liepāja: Liepājas biedrība 57 gadus sapņo par savām telpām, kas nomainītas jau 8 reizes. Mēs ceram, ka LNS vadība šo sāpīgo jautājumu atrisinās tuvākajos gados.

Iveta Kraze, Rīga: Kur un kā iespējams LNS sistēmā saņemt psihologa pakalpojumus? Jārisina arī tulku nodrošinājums studējošiem jauniešiem — caur valsti vai iekļaujot to LNS projektos.

Margarita Cvetkova, Smiltene: No pārskata redzams, ka daudz kas paveikts, bet vecumā cilvēki jūtas pamesti. Rosinu padomāt par veco ļaužu pansionātu nedzirdīgajiem.

Dzintra Herbste, Smiltene: Mums ir jauni tulki, kuriem jāmācās. Tulkiem regulāri jāriko nodarbības zīmju valodas pilnveidošanā — vismaz 1–2 reizes mēnesī.

Māra Lasmane, Rīga: Pati beidzu augstskolu bez tulka palīdzības un izjutu lielas grūtības, tāpēc LNS vadībai jāgādā tulki studentiem. Veciem ļaudīm un garīgi atpalikušiem biedriem nepieciešams pansionāts.

Tatjana Urboniene, Rīga: Esmu norūpējusies par biedru naudas nemaksātājiem. To skaits pieaug — ko darīt? Varbūt stingrāk sodīt?

Laima Karlštrēma, Kuldīga: Dzīvoju laukos, patālu no kluba Kuldīgā, kurā strādāju. Lūdzu vēlreiz padomāt par ceļnaudas apmaksu, jo pretējā gadījumā man darbs jāatstāj.

Varis Strazdiņš, Rīga: Biedrības no-

drošinātas ar modernām tehnoloģijām — ir datori, mesendžeri utt., bet būtu visur jāpieslēdz internets un cilvēki arī jāapmāca datorlietošanā. Lai neatpaliktu no dzīves, jārosina, lai cilvēki negaida no LNS apmācības, bet paši ietursos. Tas noderēs arī darba meklēšanā. Ārzmēs 50% strādājošo nedzirdīgo nodarbināti tieši pie kompjūteriem (projektētāji, maketētāji, grāmatveži utt.). Arī LNS vajag iekļaut projektos šādu iespēju, bet visvairāk tomēr jādodomā pašiem par

mācīšanos.

Rasma Kurēna, Rīga: LNS vadībai ir tik daudz svarīgu darbu. MRU veterāniem iesaku pašorganizēties, sazināties un saņemt savā saietā, kā to darīja KC «Rītausma» dejotāji.

Vēl debatēs runāja **L.Šilinska, P.Lāčplēsis** un **G.Tetere** (par TV raidījumu uzlabošanu), **M.Lasmane** (par zīmju valodas centra darbu materiālu sagatavošanā bērniem), **J.Grundulis** (par datorprasmes nepieciešamību), **N.Zunde** (par transporta atlaidēm), **J.Smons** (par ētikas jautājumiem), **V.Cvetkova** un **Ņ.Gamajuna** par A.Pavliņa atstāšanu prezidenta amatā).

Nobeigumā — pārskats tika apstiprināts ar apmierinošu darba novērtējumu un lēmumu: uzdot LNS Domei sastādīt plānu ierosinājumu izpildei.

Līdz pusdienām — nosaukuma maiņa, Statūtu apspriešana

Pēc nelielas kafijas pauzes sekoja otra sēde, kuru vadīja A.Pavilins un A.Osmanis. Delegāti uzklaušoja un nolēma apstiprināt LNS nosaukuma maiņu, saskaņā ar likuma prasībām statusu «sabiedriskā organizācija» nomainot uz «biedrība».

Tādējādi pilns LNS nosaukums tagad ir **Biedrība «Latvijas Nedzirdīgo savienība»**.

Tālāk sākās LNS Statūtu jaunās redakcijas apspriešana. E.Vorslovs, Statūtu komisijas priekšsēdētājs iepazīstina ar labojumiem, kuri veikti tajos kopš I varianta projekta publicēšanas LNS mājaslapā un laikrakstā «Kopsoli».

Lielākās diskusijas izraisīja Statūtu 6.14.4 punkts, kurā bija definētas prasības LNS prezidenta kandidātam, respektīvi, delegāti iebilda pret to, ka tam jābūt cilvēkam ar dzirdes traucējumiem.

«Nedzirdīgo sabiedrība nebija...»

Sākums 3. lpp.

Izskanēja dažādi apsvērumi un viedokļi. Minētais formulējums radies tāpēc, ka tā esot Eiropā un pasaulē, ka dzirdīgs prezidents nevar balsstiesīgi piedalīties PNF kongresos, ka nedzirdīgajiem beidzot pašiem jāsāk vadīt savu organizāciju.

Citādās domās bija liels vairākums: Statūtiem jābūt brīviem no šādiem aizliegumiem, elastīgiem; nav jāpiemērojas Eiropai, jo mums vēl visādā ziņā nav Eiropas līmenis un iespējas; vēlēšanās var ievēlēt, ko grib, — dzirdīgu vai nedzirdīgu; nevajag norobežoties un šķīrot pēc dzirdes utt. Par to arī nobalsoja gandrīz vienprātīgi (83 – par, 2 – pret, 2 – atturas).

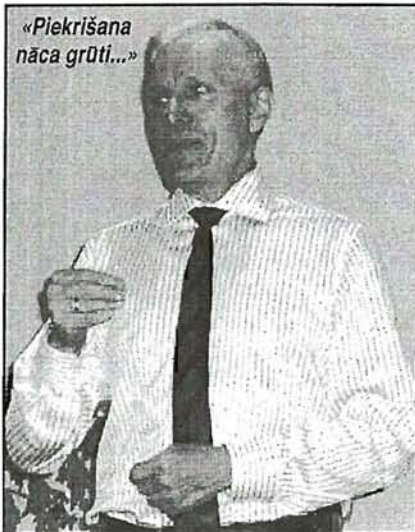
Pēcpusdienas sēdē — LNS prezidenta vēlēšanas

Jau iepriekš delegātiem bija zināms, ka LNS līdzšinējais prezidents A.Pavļins un viceprezidente M.Piterniece atteikušies no kandidēšanas uz saviem posteņiem, kā arī tas, ka no Rīgas biedrības par prezidenta kandidātu izvirzīts Edgars Vorslovs.

Bet jau debatēs vairāki delegāti vērsās pie A.Pavļina ar lūgumu atsaukt savu atteikšanos un tomēr piekrist kandidēšanai. Tas turpinājās pilnā sparā šajā sēdē līdz pat gatavībai mesties ceļos un lūgties visu priekšā.

Pēc vēlēšanas A.Pavļina atteikšanās sākās vēl citu kandidātu izvirzīšana. Tika nosaukti – V. Strazdiņš, A.Osmanis, M.Lasmane. Arī viņi cits pēc cita atteicās kandidēt. Vienīgi E.Vorslovs apliecināja savu gatavību uzņemties šo pienākumu, ja tiks ievēlēts. Savā uzrunā viņš teica: «Es nekāroju pēc šī amata un zinu, ka mani gaida lielas problēmas un smags darbs... Bet savu piekrišanu jau devu Rīgas biedrības konferencē un neatsakos no tās.»

Tad notika balsošana, kas apliecināja, ka nedzirdīgo sabiedrība vēl nav gatava uzņemties šo atbildību — uzticēt vadību nedzirdīgam cilvēkam (30 — par, 24 —

pret, 31 — atturas). Lai ievēlētu prezidentu, «par» vajadzēja nobalsot 50% + 1 balss. Tas nenotika.

Iestājās apmulsuma brīdis — ko darīt tālāk: vienīgais kandidāts nav ievēlēts, bet cita nav! Tāda precedentu vēl nav bijis LNS vēsturē. Te padoma trūka pat gudrākajām galvām...

Situācija tika izdebatēta, bet risinājums neradās: problēmas radīja tas, ka Statūti jau bija apstiprināti, tie jāvirza tālāk uz Uzņēmuma reģistru, jāvēl Dome un tai savukārt jāapstiprina LNS valde utt., bet prezidenta — nav. Bija dažādi priekšlikumi: kongresu turpināt pēc neilga laika Rīgā (bet vai tad kandidāts uzdrīksies?), balsot vēlreiz, lai «atturīgi» izšķiras par vai pret u.c.

Un tad gaiša doma atausa delegātei J.Bočkānei — viņa aicināja prezidentu A.Pavļinu vēlreiz padomāt: esam visi apjukusi, uztraukušies, viņa teica, nu ņemiet Vorslovu par viceprezidentu un pastrādājiet kādu laiku kopā... Šo domu turpināja L.Paulēns: Var taču prezidentu mainīt pusceļā, pēc dažiem gadiem...

V.Strazdiņš apelēja, ka vēlēšanu izgāšanās var sabojāt organizācijas imidžu, sabojāt kontaktus, radīt neuzticību mūsu darbiem un projektiem.

Un tad notika lūzums — A.Pavļins pateica tikai divus vārdus: «Es piekritu», — zālē atskanēja ilgstošas ovācijas. Pacēlās roku mežs (par — 81, pret — 1, atturas — 4), jo bija noticis tas, ko cilvēki zālē gaidīja, uz ko cerēja, jau ierodoties kongresā. Kas notika prezidenta sirdī, to tikai viņš pats zina, jo šis lēmums droši vien bija viens no grūtākajiem viņa mūžā.

Bet bija arī citas domas

Inese Immure, Rīga (novērotāja statusā piedalījās kongresā kā iecerētā kandidāte uz viceprezidentes amatu): «Kāpēc Rīgas konferencē pašu izvirzīto E.Vorslovu delegāti vairs neatbalstīja kongresā? Tas man nav saprotams! Tātad iznāk, ka nedzirdīgie neuzticas savējam, netic tam, ka paši spējīgi vadīt savu organizāciju. Esmu par to ļoti šokēta.»

Vai tiešām vēl jāgaida, kamēr izaugs cita — jauna nedzirdīgo paaudze ar augstāku pašapziņu, tāda, kas vairs sevi neuzskatīs par zemākas šķiras cilvēkiem un negaidīs, ka dzirdīgie vadīs viņu dzīvi?... Esmu dziļi vilusies šajā iznākumā.»

Tālāk jau raitāk — Dome, rīcības programma

Bez liekas kavēšanās tika ievēlēta jaunā Dome 23 cilvēku sastāvā, ņemot vērā reģionālo biedrību konferencēs izvirzītos delegātus. Domē tika ievēlēti arī Arnolds Pavļins un Maruta Piterniece. Pēc tam tika apspriesta un apstiprināta LNS turpmākās darbības programma 2005. — 2009. gadam (sk. 1.lpp.).

Noslēgumā prezidents sasauca LNS jaunās Domes pirmo sēdi, kas apstiprināja viņa ieteiktos LNS viceprezidentus E.Vorslovu un M.Piternieci, kā arī jauno valdes sastāvu (A.Pavļins, M.Piterniece, E.Vorslovs, D.Lāce, S.Gerenovska).

Kongress beidzās ar smaidiem sejas, krāšņiem ziediem LNS vadītāju rokās, apkampieniem un rokasspiedieniem viņiem. Lai mums visiem, visiem veicas, iesāktos darbus turpinot un jaunus uzsākot! ♦

Eiropas Kopienas iniciatīvas finansēts un LNS valdes realizēts projekts «Klusās rokas»

Sākas publiskās aktivitātes

Ar ES finansējumu uzsākts liels LNS projekts «Klusās rokas» 2,5 gadu garumā. Pusgads jau pagājis, laužoties caur

birokrātijas džungļiem, veicot organizatoriskos darbus, saskaņojoties un atskaitoties, bet no 1. jūlija sākas tā II posms — publiskās aktivitātes, kas aptvers plašu mērķauditoriju, un konkrēti — 90% no tās būs nedzirdīgās sievietes.

Tas ir uz dzimumu līdztiesību vērst projekts, kura pamatā daudzi pasākumi — teorētiski, praktiski, pētnieciski ar domu celt nedzirdīgo sieviešu pašapziņu, vēlmi iekļauties sabiedriskajos procesos visā valstī un apliecināt sevi kā darbīgu, aktīvu, ietekmīgu sabiedrības daļu, ar kuras interesēm un vajadzībām jāreķinās visiem pārējiem

— politiķiem, valstsvīriem, līdzpilsoņiem mūsdienu Latvijā.

Jau notikuši daudzi iepilninošie pasākumi. Sākušās nedzirdīgo sieviešu aptaujas — intervijas. Pēc tam sekos pilotprojekti Rīgā, Valmierā, Rēzeknē. Tuvākajā laikā — augustā radošās nometnes pulcinās 40 dalībnieces tematiskās nodarbībās: 1. VIII — Psiholoģisko barjeru pārvarēšana darbā, sadzīvē, ģimenē; 15.VIII — Kā organizēt sociālās palīdzības sniegšanu; 22.VIII — Ievads projektu vadīšanā; 29.VIII — Profesionālā rehabilitācija — līderisms, nodarbinātība.

Nobeigums 7.lpp.

norden

Ziemeļu Ministru padomes
birojs Latvijā

Tavas tiesības un iespējas strādāt

Speciālais pielikums Nr. 7

Kas gaida nākotnē darba tirgū

Darba tirgus analītiķi prognozē lielas izmaiņas, kurām jāgatavojas ikvienam, kas grib tajā iekarot vietu.

PIE TAM — JĀSĀK DARĪT TO ŠODIEN!

> Tuvākajā laikā notiks pārreja no vienkāršas ražotāja sabiedrības uz zināšanu sabiedrību, kurā risināsies informācijas tehnoloģiju revolūcija.

PĒDĒJAIS LAIKS — IEGŪT DATORPRASMES!

> Informācijas tehnoloģiju laikmets izvirzīs augstas prasības pēc profesionālām un sociālām prasmēm. Mācīšanās mūža garumā būs jāpieņem kā dzīvesveids.

MĀCĪTIES JĀSĀK JAU TAGAD, TŪLĪT!

> Vairs nebūs svarīgi izvēlēties konkrētu profesiju, bet galvenais — atrast piemērotu mācību jomu.

JĀIZVĒLAS TĀDA, KURĀ VAR GŪT VISLABĀKĀS SEKMES!

> Trīs svarīgākie veiksmes faktori darba tirgū: studijas paralēli darbam, lai veidotos pieredze; pēc iespējas labāka izglītība ar diplomdarba piesaisti noteiktam uzņēmumam (organizācijai, firmai); prasme strādāt komandā, sabiedriskā aktivitātē, elastīga domāšana.

SĀCIET AR SEVI SAVĀ BIEDRĪBĀ, SKOLĀ, DARBAVIETĀ!

> Nākotnes darba pasaulē visvairāk nepieciešamās darba prasmes: datorprasme, svešvalodas, prasme strādāt komandā, autovadītāja apliecība, radoši risinājumi, gatavība un spēja visu mūžu mācīties.

JĀAPGŪST SPĒJA BEZ GRŪTĪBĀM MAINĪT DARBĪBAS JOMAS UN DARBAVIETAS!

ievēribai!

Šis pielikums pamatā veltīts atbildēm uz mūsu lasītāju jautājumiem un pārdomām.

Jautājumi ir dažādi – par iespējām (faktiski – nespēju) nedzirdīgam cilvēkam atrast darbu Latvijā un ārzemēs caur firmām, par pabalstiem bezdarba, dikstāvju, slimību un nelaimes gadījumos, par algu „aplaksnēs” par savu uzņēmumu dibināšanas kārtību, reģistrēšanas pašnodarbinātā statusā utt. Centisimies atbildēt uz dažiem no tiem!

Ar pēdējo arī sāksim, jo tā ir viena no reālākām iespējām nedzirdīgam cilvēkam pašam sevi nodarbināt tad, ja neizdodas iekārtoties kādā darbavietā. Pašnodarbinātā statusu varētu saukt par pirmo – vienkāršāko pakāpi ceļā uz savu komercdarbību, uz sava uzņēmuma (firmas) dibināšanu. Varbūt vērts izmēģināt?

Fakti liecina, ka arī nedzirdīgo vidū šis statuss pamazām guvis izplatību: ir cilvēki, kas sevi nodarbina un savu darbu oficiāli noformējuši: šuvējas, adītājas, suvenīru izgatavotāji, lauksaimniecības produktu ražotāji, telpu izīrētāji, telpu remontētāji, namu pārvaldnieki utt. Kā kļūt par pašnodarbināto, kādus pienākumus šis statuss uzliek? Par to turpmāk.

Pašnodarbinātā statuss

Pašnodarbinātās personas statuss tiek piešķirts tikai vienam konkrētam darbības veidam. Dodoties uz sava rajona Valsts ieņēmuma dienesta nodaļu, līdzi ir jāņem pase, izglītību un kvalifikāciju apliecinājoši dokumenti. Iesniegumu aizpildīsiet uz vietas. Tad komisija lems, vai esat gana profesionāls, lai šo darbu darītu. Pozitīva lēmuma rezultātā saņemsiet reģistrācijas apliecību. Pašnodarbinātās personas apliecība tiek izdota uz vienu gadu. Nākamajā gadā atkal jāiesniedz pieprasījums.

Ja jūsu mēneša ienākumi būs 110 LVL, tad reizi ceturksnī būs jāatskaitās par sociālo nodokli. Ja ienākumi lielāki, tad jums ir tiesības nodokli maksāt 110 LVL. Protams, ja ir vēlēšanās, tad var uzrādīt visus ienākumus un maksāt.

Gada laikā jākrāj izdevumus apliecinājoši dokumenti – kvītis, čeki, rēķini, kas saistīti arī jūsu darbības veidu. Uz visiem čekiem, kvītiem un rēķi-

niem ir jābūt vārdam, uzvārdam, personas kodam un adresei. Visi ienākumi un izdevumi ir jāiegrāmato «Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā». Pie izdevumiem pieskaitāms arī samaksātais sociālais nodoklis. No atlikušās ienākumu summas (no ienākumiem atskaitīti pamatotie izdevumi) jāmaksā ienākuma nodoklis – 25 %, bet var gadīties, ka pamatotie izdevumi pārsniedz ienākumus, tad ienākuma nodoklis tiek atmaksāts. Vēl ir atsevišķa veidlapa arī izdevumiem, kas saistīti ar mācību maksu akreditētās mācību iestādēs un medicīnas izdevumiem. Šī summa nevar pārsniegt 150 LVL gadā. Pārējā summa tiek pārnesta uz nākamajiem gadiem.

Padomi

> VID inspektors ir pašnodarbinātā padomdevējs.

Zvanot uz VID nodaļām, visur atbildēs laipnas inspektores, kas topošajam pašnodarbi-

nātajam visu izskaidros no A līdz Z. Tur tiks sniegta palīdzība arī atskaišu sastādīšanā, nodošanas kārtībā, nodokļu maksāšanā utt.

> Prasi draugam – grāmatvedim vai kolēģim pašnodarbinātajam

Ja VID inspektors neizrādās draugs un grāmatveža algošanai naudas nav, tad nekautrējies un prasi paziņām, kas šajā lietā jau kaut ko zina. Var ielūkoties www.calis.lv konferencē «Likumi un pabalsti», kur saņemi izsmelto atbildi uz sev neskaidrajiem jautājumiem.

Tātad: pašnodarbinātajiem ir vairākas iespējas: 1) pašam kļūt par savu grāmatvedi un orientēties visos likumos un atskaišu sagatavošanā; 2) cerēt, ka VID inspektors kļūs par labāko padomdevēju; 3) padomus prasīt draugiem, kas orientējas šajās lietās; 4) algot grāmatvedi. Interneta adreses, kas noderēs: www.vid.gov.lv un www.likumi.lv.

Atbildes 1. — 2. lpp. gatavoja D. Valaine

Nākamreiz lasiet

> Nedzirdīgo nodarbinātība Latvijā;
> Kā atrast darbu internetā;

> Kas ir CV un kā to rakstīt;
> Intervija «Kad nav izvēles...»

Jūs jautājāt

Vai strādājošiem invalīdiem atņems pensijas?

Jautājums par to, kā īsti būs, nav atbildēts. Labklājības ministrijas izstrādātajās pamatnostādnēs invaliditātes seku likvidēšanai paredzēts nemaksāt invaliditātes pensijas strādājošiem invalīdiem. ES valstīs tā jau tas ir, taču lielākā daļa invalīdu organizāciju, arī LNS, iestājas pret šo normu, jo Latvijā nav vēl radīti labvēlīgi apstākļi invalīdu nodarbinātībai.

Kas ir motivācijas vēstule?

Arvien biežāk, meklējot darbu, lasot sludinājumus, saskaraties ar prasību — sūlīt, iesniegt CV. Latviski to varētu saukt par jūsu darba autobiogrāfiju (par to citreiz).

Savukārt netiek prasīts, bet ir pieņemts, ka šim CV pievieno arī motivācijas vēstuli.

Tā ir ļoti svarīga detaļa, ko augstu novērtē darba devēji, ja vien tā prasmīgi pasniegta.

Motivācijas vēstulē dažos teikumos jāpasaka, kāpēc tieši šis darbs tieši šajā uzņēmumā jūs interesē un kādas prasmes jums piemīt, lai to labi paveiktu.

Bieži vien motivācijas apraksts ir izšķirošais, vai atlasēs speciālists vispār skatīsies CV un sauks jūs uz pārrunām.

Vai darba intervijā jāatbild uz visiem jautājumiem?

Saskaņā ar Darba likuma 33. panta 2. daļu darba intervijā nav pieļaujami tādi darba devēja jautājumi, kas neattiecas uz paredzētā darba veikšanu, kā arī tādi, kas ir diskriminējoši, it īpaši par:

- > grūtniecību;
- > ģimenes vai laulības stāvokli;
- > iepriekšēju sodāmību, izņemot, ja tam attiecībā uz veicamo darbu varētu būtiska nozīme;
- > reliģisko pārliecību vai piederību pie kādas reliģiskas konfesijas;
- > piederību pie kādas politiskās partijas, arodbiedrības vai citas sabiedriskās organizācijas;
- > nacionālo vai etnisko izcelsmi.

Cilvēks ir tiesīgs neatbildēt uz šādiem jautājumiem, un tas nevar būt par pamatu atteikumam nodibināt darba attiecības.

Intervijas laikā jautājumus drīkst uzdot arī potenciālais darbinieks. Bet pamatdokuments, kas regulē pušu darba attiecības, ir darba līgums, nevis mutiskas norunas. ♦

Es strādāju

Bija apavnieks, tagad operators

Ilze Kopmane

Rēzekniešiem Sergejam Kravlim un viņa dzīvesbiedrei ir darbs. Sergejs strādā kokapstrādes uzņēmumā par zaģēšanas operatoru, bet viņa sieva šūšanas firmā.

Sergejs pirms tam daudzus gadus strādāja Rēzeknes mācību un ražosanas uzņēmumā par apavnieku, līdz laikam, kad tas

tika likvidēts un daudzi nedzirdīgie rēzeknieši bija spiesti meklēt darbu citur. Sergejs atzīst, ka darbu faktiski var atrast tikai «caur pazišanos». Nu turpat divi gadi aizvadīti jaunajā darbavietā, un viņš ir apmierināts.

Priekšnieks esot saprotošs, un viss atkarīgs no padarītā darba rezultāta — ja labi strādā, tad arī maksā pietiekami labi.

Šajā uzņēmumā strādā vēl daži nedzirdīgie, jo vadība nešķiro cilvēkus pēc dzirdes spējam, bet gan pēc spējas un vēlēšanās labi strādāt, pēc padarītā darba.

Darba pietiek, un tas ir labi, saka Sergejs, vienīgi žēl, ka vairs uz savu klubu

«Labi, ka ir darbs. Ģimene nodrošināta...»

Rēzeknē nevar aiziet tik bieži kā agrāk, kad darba nebija. Bet tam jau pietiek ar brīvdienām. ♦

Stāsts par darba cilvēku

Mūsu Martiņa

Gunta Tetere, Valmierā

Gribu pastāstīt par mūsu Valmieras biedri Martu Krauli. Savā laikā mācījāmies kopā Valmieras vājdzirdīgo skolā, pēc tam abas strādājām toreizējā Valmieras Ugunsdzēsības iekārtu rūpnīcā (tagad a/s «Valpro Corp»).

Tūlīņ pēc skolas beigšanas Martiņa izmācījusies par gāzmetinātāju un uzsākusi darba gaitas. Un tā šajā darbā aizvadīti vairāk nekā 35 gadi, metinot detaļas degvielu kannām (rokturus, kakliņus). Esmu vērojusi, cik veikli viņa to dara! Precīzi, kārtīgi, turklāt vienmēr izpildot dienas normu. Martiņa tāpēc iemantojusi darba kolēģu un rūpnīcas vadības cieņu. Starp darba biedriem — vīriešiem viņa ir vienīgā sieviete, kas spēj veikt šādu virišķīgu darbu, pie tam būdama ar dzirdes traucējumiem. Par sekmīgu darbu Martiņa saņēmusi prēmijas, goda rakstus, piemiņas veltes. Piedalīju-

sies uzņēmuma sporta sacensībās, novusā izcinot godalgotas vietas.

Marta stāsta, ka viņai neesot problēmu kontaktēties ar darba kolēģiem un priekšniecību. Kad, sabrūkot padomijai, uzņēmums nonāca grūtībās un strādājošiem algu sāka aizturēt, savā latgalietes spītībā

viņa nolēma piketēt un, visiem par pārsteigumu, panāca savu — saņēma neizmaksāto darba algu par padarīto. Nekas cits jau neatlika — mājās taču gaidīja trīs meitas!

Lai saņemtu kvalifikācijas apliecību, Martiņa un pārējie gāzmetinātāji mācījāsursos Rīgā, un — atkal visiem par pārsteigumu — viņa vienīgā sekmīgi nolika eksāmenu. Nu bija jākaunas puisiem, kuriem nepaveicās eksāmenā!

Reiz pajautāju, vai viņa nedomā mainīt savu profesiju. Lūk, ko viņa man atbildēja: nemūžam to nedarišu, jo šis amats man pie sirds! Ar darbu visādi gājis, bet viņa nekad nav padevusies grūtību priekšā.

Izaudzinājusi trīs meitas — Gunitu, Sanitu un Sintiju. Brīvajos brīžos Martiņa rušinas pa ģimenes dārziņu, spēlē akordeonu, dzied sev zināmas dziesmas. Kādreiz arī mūsu klubīnā uzstājas, sniedzot koncertu ar savu jaunāko meitiņu Sintiju.

Marta teic, ka labprāt apmeklētu klubīņu biežāk, diemžēl laika pamaz. Viņa cer: kad būs pensijā, tad gan būs biežāk kopā ar visiem, jo Martai patik būt cilvēku vidū. Malacis, Martiņa! ♦

Bet septembrī paredzēta plānošanas sesija ar ārzemju partneriem Vācijā un konference Latvijā. Iznāks arī «KS» speciālie pielikumi un klubos turpināsies pasākumi, veltīti projekta tematikai — dzimumu līdztiesībai.

Darbs notiek, tāpēc arī tā gaitā rodas arvien jauni jautājumi, kā pareizāk rīkoties, kur smelties padomu, lai sasniegtu optimālo rezultātu.

Tāpēc 22. jūlijā notika konsultatīvā sanāksme ar visa līmeņa atbildīgo koordinātoru un menedžeru līdzdalību, pieaicinot konsultantus un padomdevējus no projekta tēmas pārzinātājiem. Sanāksmē piedalījās LR Saeimas sociālo un darba lietu komisijas vadītāja J.Stalidzāne, LR Labklājības ministrijas un Valsts Cilvēktiesību biroja vadītāji.

Projekta darba grupu vadītāji un menedžeri M.Piterniece, D.Lāce, E.Vorslovs, S.Gerenovska, Z.Ungurs, I.Kalniņš izvirzīja dažādus jautājumus — pamatā sociālās rehabilitācijas, darba likumdošanas un izglītības nozarē, kurā arī ir visvairāk neskaidro, neatrisināto un sāpīgo problēmu, kas būtiski skar nedzirdīgo, it īpaši sieviešu intereses reāli dzīvē panākt vienlīdzīgu attieksmi, vienādas iespējas strādāt, izglīties, paaugstināt savu dzīves kvalitāti. Viens no tiem I.Kalniņa jautāju-

miem par invalīdu — skolu beidzēju iespējām mācīties tālāk Rehabilitācijas mācību iestādēs pēc 2006. gada. Jaunieši bez darba stāža tajās varēs iestāties tikai vēl vienu gadu, līdz beidzas pārejas periods. Izglītības ministrija teorētiski plāno integrēt dzirdes invalīdus vispārējā izglītības sistēmā, taču par tulku sagatavošanu nedomā. It īpaši tajā gadījumā, kad jaunieši grib mācīties tālāk skolās, kurās nav nedzirdīgo grupas. Jādoma arī par sociālās palīdzības sniedzēju apmācību.

Saeimas deputāte J.Stalidzāne ieteica vērsties valdībā ar prasību — segt studijas maksu augstskolās nedzirdīgajiem sociālajiem darbiniekiem, jo šāda iespēja ar MK lēmumu jau ir iekļauta budžetā — valsts un pašvaldību sistēmas darbiniekiem.

Viņa informēja pēc E.Vorslova ierosmes par to, kā iesniedzami priekšlikumi dažādiem likumu grozījumiem, kā novērst «atrakstīšanos» un iekļaušanu likumā par to, kā notiek likuma atvēršana, ierosinājumu apspriešana komisijā, lasījumi 3 kārtās Saeimā, līdz beidzot likums top apstiprināts. Šī projekta ietvaros darba grupa E.Vorslova vadībā pēta likumdošanu, kas attiecas uz invalīdiem. Notiks priekšlikumu izstrāde invalīdu aizsardzības likumdošanas jomā, tāpēc svarīgi, lai LNS ieteikumi būtu izsvērti, pamatoti un pārliecinoši, jo

tikai tādiem ir izredzes iekļūt likumā.

Plašāka saruna izvērtās arī par darba iespējām: par subsidētām darbavietām, atbalstu invalīdu uzņēmējdarbībai, kā arī ar t.s. «aizliegtām profesijām», kuras nedzirdīgajiem oficiāli nav pieejamas. Šo problēmu pētīs Z.Ungura darba grupa, akcentējot uzmanību uz nedzirdīgo sieviešu darbaspēku.

D.Lāce rosināja apspriest jautājumu par «mājas aprūpētājiem», kas apmeklē un aprūpē vecos, nespējīgos nedzirdīgos cilvēkus.

Valsts Cilvēktiesību biroja pārstāve mudināja modri sekot, vai attiecībā uz nedzirdīgajiem nav vērojami pārkāpumi, un par tiem ziņot nekavējot, kā arī piedāvāja izmantot biroja informatīvo bāzi.

Noslēgumā projekta vadītājs A.Pavļins izteica cerību, ka nule tapušais valdības un nevalstisko organizāciju sadarbības memorands sekmēs kvalitatīvu likumdošanu un tās efektīvu realizēšanu dzīvē: «Ar savu «produktu» — projekta laikā topošiem secinājumiem un ieteikumiem nāksim pie valdības un likumdevējiem. Ja negūsīm atsaucību, mūsu idejas un darbs izčākstēs bez kāda labuma. Bet šobrīd viss mūsu darbs vērst uz noteiktu mērķi — rast un realizēt dzīvē idejas, kas būtiski mainīs, uzlabos nedzirdīgo situāciju.»

Savukārt LM un Saeimas pārstāvji apliecināja gatavību uz klausīt, izskatīt, apspriest priekšlikumus, ko LNS iesniegs. J.Stalidzāne atzīmēja, ka starp sabiedriskām organizācijām ir «daudz sēnalu, kas mums jāprot atsijāt». LNS nav to vidū, jo sevi apliecinājusi kā viena no lielākām sociāla rakstura sabiedriskām organizācijām Latvijā ar labu reputāciju un ilggadīgu pieredzi savā jomā. Ne velti LNS ir vienīgā sabiedriskā organizācija, kura saņēmusi ES finansējumu šāda liela projekta realizācijai, kaut arī ar nedzirdīgiem cilvēkiem strādā vēl daudzas citas.

Sarunas par dzīvi

«Ir labi starp savējiem...»

Ar valmierieti Guntu Teteri (attēlā) sarunājāmies pēc «vecās» Domes pēdējās sēdes, kad teju pēc nedaudz dienām viņai jau bija jānododas uz LNS 16. kongresu Rēzeknē, arī uz jaunās Domes vēlēšanās!

□ Jūs bijāt LNS Revīzijas komisijā, piedalījāties Domes sēdēs 4 gadu garu-

mā. Kādi ir Jūsu novērojumi un secinājumi par Domes darbu?

— LNS Dome ir svarīgākā lēmēja visos LNS jautājumos kongresu starplaikos, tāpēc ir būtiski, kā tā strādā, jo lēmumu pie-

ņemšana un sekošana LNS uzdevumu izpildei ir nopietns darbs.

Ar pilnu atbildību varu teikt, ka šīs Domes sastāvs savus pienākumus veica labi un patiešām strādāja, kā pienākas. Daudreiz izvērtās debātes, domnieki iedziļinājās jautājumos un meklēja atbildi, izsverot vairākus priekšlikumus. Tikai tā var nonākt pie pareizā risinājuma.

□ Kādus cilvēkus jūs atzīmētu kā pašus aktīvākos?

— Kā visur, arī mums ir tādi, kas biežāk un vairāk izsakās, sniedz savus priekšlikumus un aktīvāk vērtē citu izteikumus. Bet ir arī klusāki, kas apdomā sevi un tad ceļ roku balsojumam. *Nobeigums 8.lpp.*

Pirmkārt vēlētos atzīmēt LNS prezidenta A.Pavlina vadības stilu. Viņš prot ievirzīt domnieku darbu tā, lai tie neaizrautos ar nebūtiskām lietām, bet «ietu» uz galveno mērķi. Prot gan pamudināt, gan nobremzēt, gan izteikt galasecinājumus — visu «salikt pa plauktiņiem». Pricējās, ka šajā sēdē izvirzījām viņu apstiprināšanai kongresā par LNS Goda biedru. Lai nu kurš, bet viņš to pelnījis. Un būtu ļoti, ļoti žēl, ja viņš vairs nebūtu savā līdzšinējā vietā un amatā...

Vēl es atzīmētu E.Vorslovu — viņam vienmēr savas domas un idejas katrā jautājumā, kuras prot argumentēt un aizstāvēt. Labi, ka mums ir tādi zinoši cilvēki kā M.Pierterniece, A.Osmanis, V.Straziņš un — arī mūsu biedrības priekšsēdētāja D.Lāce. Viņu ļoti cienu arī par to, ka uzaudzināja lielisku meitu — lvetu, kura ar mums kopā jau no tā laika, kad klubā zem galda mācījās staigāt.

□ Vai šajā savā «sarakstā» redzat arī nākamo LNS prezidentu?

Pilnīgi iespējams, ka nākotnē tas tā varētu būt. Domāju, vēl par ātru, bet pēc dažiem gadiem mēs būtu gatavi tādi atbil-

dīgi un nopietnai pārmaiņai.

□ Vai jums būtu kādi ieteikumi jaunajai Domei?

— Vispār — domāt, kā LNS darbībā iesaistīt vairāk jaunu cilvēku, veicināt demokrātisko domāšanu un darbošanos atbilstoši prasībām. Bet visiem, kas būs devuši piekrišanu būt Domē, jāsaprot, ka nedrīkst tikai atsēdēt noteiktu laiku, bet aktīvi jāpieņem lēmumu apspriešanās un pieņemšana, jo tie ietekmē visu LNS dzīvi. Jāmācās vēl arī diskusiju kultūra: nenovirzīties no tēmas, nerunāt par to, kas neattiecas uz lietu, neizteikt personiskus apvainojumus un neturēt jaunu prātu par kritiku. Nu, tādas lietas jāmacās visiem, ne tikai mums.

□ Kāds ir jūsu pašas ceļš uz nedzirdīgo organizāciju?

— Iestājos biedrībā jau skolas gados, no 16 gadu vecuma. Nu jau vairs nevaru iedomāties savu dzīvi bez biedrības — tur rodu piepildījumu brīvajam laikam, atpūtai, sabiedriskam darbam un gluži cilvēciski jūtos labi starp savējiem. Pat teātra spēlēšanā mani te ievilka, kaut katreiz pārdzīvoju lampu drudzi pirms iziešanas uz skatuves... Tomēr eju, spēleju, dziedu, dāncuju — visu daru, ko lveda mums ierādījusi un iemācījusi. Interesanti!

□ Varbūt šis talants nāk no ģimenes, skolas gadiem?

— Laikam gan, jo mums ģimenē visi bija lieli dziedātāji. Esmu nākusi no Piebalgas puses, un ļaudis tur atturīgi, lepni, sīkstī un garā stipri. Varbūt viņus tāds uztur arī dziedāšana? Es jau arī vienmēr mājās kaut kā pie sevis klusi dungoju. Varu arī balsī dziedāt, tikai vārdus grūti atcerēties.

Dzīvas mājās arī tagad vislabāk jūtos. Tur zied puķes, paveras zilās tāles no kalna, kurā avotiņš. Tur tik mierīgi un labi dvēselē.

Dzīve gan mani «nometināja» Valmierā, kur ilgi nostrādāju Ugunsdzēsianu iekārtu rūpnīcā. Valmieru negribu noniecināt, bet tā ir rūpnieciska pilsēta. Mana sapņu pilsēta ir Cēsis, kur iznāca būt jaunībā...

□ Bet nu jau kopā ar savu biedrību būsiet arī turpmāk visos lielajos un mazajos darbos?

— Tā jau liekas, un es nemaz nevēlos šo ritmu un dzīvesveidu mainīt. Mums biedrībā vienmēr ir interesanti, it īpaši tagad, kad esam iekšā dažādos projektos. Atliek vien novēlēt mūsu «koordinatorēm» lvetai un Dacei, lai pietiek spēka, enerģijas, izdomas arī turpmāk. Bet mēs visi palīdzēsim, cik katrs varēsim un spēsim. ♦

Svešās zemēs esot jauki

Dejo Francijas zemē

28. jūnijā desmit cilvēku grupa devās uz Franciju, uz Eiropas kultūras festivālu Reimsā. Tie bija KC «Rītausma» deju grupas dalībnieki — Rita Fedotova, Jeļena Baranova, Monta Bluķe, Sandris Lideks, Astra Meijere, Ieva Vilciņa, Lilita Logina, Madāra Indriksone, Baiba Pētersone un viņu vadītāja — Dana Kalpiņa.

Braucienu dalībnieki drīz vien pēc atgriešanās pulcējās KC «Rītausma», lai ar «Jautrītes ziņu klubīņu» apmeklētājiem dalītos iespaidos. Meitenes (un viens zēns) cita pēc citas stājās viņu priekšā un stāstīja, ko redzēja, novēroja, pārdzīvoja, ar ko iepazinās, kur un kā uzstājās. Kopumā iespaidu milzums, visi apmierināti un priecīgi par šo iespēju pabūt ārzemēs.

Publikai patika

Jāatzīmē, ka lielākā daļa no jauniešiem (izņemot trīs) vēl ir skolēni un šis bija viņu pirmais tālais brauciens, pirmais lidojums, pirmā ārvalsts mūžā. Meitenēm pārdzīvo-

jumi, bailes bijušas, uzsākot lidošanu, bet pieradušas diezgan ātri un gājīs pavisam jautri.

Skaistas atmiņas saglabātas arī par vērojumiem pašā festivālā, kur daudzas valstis demonstrēja savus labākos sniegtumus dažādos mākslas veidos: kustību teātra iestudējumos, dzejas lasījumos, melo-

deklamācijā savienojumā ar deju, pantomīmā savienojumā ar dzeju, filmu žanrā, glezniecībā utt.

Mūsējā grupa priecējusi Nedzirdīgo nama apmeklētājus, trīs vakarus pēc kārtas nodejojot 3 — 5 dejas, un izpelnījusies siltu publikas atsaucību. (Vadītāja uzslavēja grupas centību un aizrautīgo dejušanu.)

Sarunājās, kā mācēja

Kad kopā sanāk pusotra tūkstoša da-

libnieku no 18 valstīm, tad iet kā pie Bābeles torņa — katrs runā savā valodā. Bet — tu brīnums! — visi tomēr saprotas. Tā ir apskaužama zīmju valodas īpatnība: katram sava — atšķirīga, tomēr kopīgu valoda atrast izdodas. Kā tas iespējams, to gan neviens īsti nesaprot pateikt. Bet dzima jaunas draudzības, atziņas, notika pieredzes un adrešu apmaiņa.

Dana, būdama viena no retajiem dzirdīgiem cilvēkiem festivālā, to vēroja it kā no malas. Viņas teiktais: «*Patiešām apskaužama ir nedzirdīgo komunikācijas spēja — pieiet tā vienkārši, bez aizspriedumiem pie jebkura nepazīstama cilvēka, iepazīties, sarunāties, apkampties. Gaisotne tāda atvērta, sirsnīga un iedvesmojoša.*

Kā dzirdīgs cilvēks nejutu nekādu atšķirīgu vai noraidošu attieksmi. Tuvāk iepazīnos ar kādu nedzirdīgo deju skolotāju, kurš ar savu izdomu un izpildījumu «novērsa» pauzes, kamēr mūsu dejotājas pārģērbās...»

Vislabāk patika

Gandrīz visiem labāk paticis kustību teātris. Sižeti bija dažādi — komiski, traģiski, sadzīves. Visā varēja mani stingru režisora roku un mākslu režisēt. Lielākā daļa no aktieriem esot profesionāļi. Varbūt tāpēc

arī bija tik viegli saprast lugu saturu.

Interesanti bija vērot arī melodeklamāciju, kur aktieri lieto tikai zīmes, nevis vārdus. Arī filmas, atsevišķi foto izstādes... Ko redzēt bija daudz, un no tā varējām saprast, cik daudz kā mums no visa tā nav un kādi ir ceļi, lai to sasniegtu. Pie vien gan jāteic, ka daudzi aizdomīgi pārvaicāja, vai tik tās ir nedzirdīgas meitenes... Jā, un vairākkārt nācās skaidrot, ka neesam no Lietuvas, bet gan no Latvijas.

Vērojumi dabā

Patikami būt šajā zemē, teica mūsu meitenes. Sakopti lauki, ielas un nami, labi ceļi, pa kuriem brauc jaunas automašīnas. Tikai — ja nebūtu tik karsti... Pāri par +35°C un nekādu iespēju veldzēties kādā ūdenskrātuvē. Ne velti šajā apgabalā audzē vissaldākās vīnogas un plaši izvērstā slavenā franču šampanieša ražošana.

Reimsieši — ļoti laipni, jauki cilvēki, ikdienu vada ar smaidu sejā, ne tikai satiekot viesus, bet vispār — veikalos, ejot pa ielu savā nodabā.

Grupa paguva pirms prombraukšanas apmeklēt arī Parīzi. Iespaidu daudz, bet visiem žēl, ka nepaguva uzkāpt Eifeļa tornī — tas esot uz atgriešanos! Taču parīzieši gan vairs tik jauki un laipni nelikušies, un

Sēna, kas plūst cauri pilsētai, visai netīra. Bet sajūsmināti par redzētajām katedrālēm bija visi.

Meitenes paspēja ielūkoties arī veikaliņos, it īpaši tajos, kur atlaides, un secināja: cenas pat visai pieņemamas, daudzas līdzīgas lietas pie mums maksā dārgāk. Bet ar ēšanu visādi gājās: daži stāvēja un uzteica garšīgos ēdienus, citi — gluži otrādi. Tāpat kā bija meitenes, kas teica — es paliktu tur dzīvot, bet citas — nekur nav tik labi kā mājās.

Un tā atkal mājās

Ar lielajiem koferiem, sveikas un veselīgas deviņas meitenes (un viens zēns) atgriezās mājās. Arzemnieki gan brīnījušies par lielajiem čemodāniem (tur taču viss deļošanai nepieciešamais!), bet meitenes vēl nedaudz to saturu papildinājušas ar suvenīriem no franču zemes.

Lai viņas pārāk nesaskumtu par neredzēto Eifeli Parīzē, to viņas dāvanā saņēma no KC «Rītausma» saimnieces Marutas, tiesa, šokolādes izpildījumā. Gan jau kādreiz (un ne reizi vien) meitenes uzkāps istajā. Vēl jau visa dzīve un daudz skaistu darba un mākslas sasniegumu priekšā. ♦

Pieredzes apmaiņa

Īru jaunieši Latvijā

Ivars Kalniņš

Pēc 12 latviešu nedzirdīgo jauniešu apmeklējuma Īrijā š.g. martā 17. – 24. jūnijā risinājās apmaiņas programmas projekta otrais solis – Īru jaunieši viesojās mūsu dzimtenē, Latvijā. Nedēļa pārvērtās aizraujošu notikumu daudzveidībā. Tā mums, jauniešiem, bija iespēja atrauties no ikdienas dzīves ritma, baudot ikkatru mirkli, ko dod šādas jaunas tikšanās.

Atkalsatikšanās ļoti gaidīja gan latviešu, gan Īru jaunieši. Šoreiz latviešiem bija jāuzņemas atbildība un organizētība, lai Īri šeit gūtu tikpat bagātīgus iespaidus kā mēs Īrijā. Sagatavošanas laiks bija kā viens skrējienis, un Īri bija klāt!

Lekcijas, lekcijas

Lai mūsu viesi gūtu priekšstatu par Latviju un nedzirdīgo kopienu, organizējām lekcijas. Sagatavojām prezentācijas, pārrunu materiālus un diskusijas nodarbībām par Latvijas un nedzirdīgo kultūras vēsturi (vadīja I.Kalniņš), zīmju valodu, izglītību

(U.Ozols), latviešu un krievu minoritāšu savstarpējām attiecībām (V.Meija un V.Krumins), Latviju Eiropas Savienībā (T.Osetrova), jauniešu organizāciju «Efrāims» (I.Kalniņš) u.c. Šajos darbos iesaistījās ne vien jau minētie, bet arī pārējie dalībnieki. Īri izrādīja lielu interesi, uzdodot milzum jautājumus, īpaši par vēsturi un krievu un latviešu attiecībām. Neizpalika arī pieredzes apmaiņas.

Ekskursijas

Izvadījām ciemiņus ekskursijās uz Vec-

rīgu, Siguldu, Jūrmalu. Okupācijas muzejs atstāja drausmīgu sajūtu Īriem, izrādījās, viņi agrāk nav zinājuši par Otrās pasaules kara briesmām, norisi un sekām Latvijā. Vecrīgas skaistums viņus ārkārtīgi savaldzināja. Jūrmalas pludmalē gan latvieši, gan Īri ļāvās brīvai atpūtai, pludmalē pļivojot Īrijas, Latvijas un Eiropas Savienības karogiem. Apkārtējie atpūtnieki, protams, mums pievērsa uzmanību, un tas bija brīnišķīgs moments.

Kāds Īru puisis atzina, ka Īrijas pludma-

Īru jaunieši...

Sākums 9.lpp.

lē, lai labi sasildītos, vajadzētu pavadīt 7 dienas, bet Latvijā 4 stundas gana.

Lai priecētu viesus ar Latvijas skaisto dabu, pabijām arī Siguldā, Turaidā. Īri gan nebija čakli gājēji, kas varētu kājām mērot kilometrus. No gaisa vagona vērojām Gaujas senleju. Brīvdabas muzejā rādījām, kā agrāk dzīvojuši mūsu senči. Bija ekskursijas uz arī LNS, kur īri ar patiesu interesi izzināja Latvijas nedzirdīgo dzīves norises.

Līgo svētki

Diemžēl tie latviešiem tradicionāli kļuvaši par iedzēšanas svētkiem. Bet mēs tos tomēr atzīmējām latviskā garā ar bagātīgām tradīcijām un paražām, kas īrus ļoti iespaidoja. Līgo svētki lauku mājā Līgatnē kļuva par nedēļas naglu. Latviešu ēdieni – Jānu siers, šašliks, alus, īriem likās ļoti interesanti. Viņi mēģināja nopīt puķu un ozola vainagus un gatavos vainagus ņēma līdzi pat uz mājām Īrijā. Līgo svētku rotaļās aizrāvās visi: lēcām arī pāri ugunskuram, lai ugunī sadeg viss negatīvais. Pēc aktīvām izdarībām kopīgi atveldzējāmies lauku pirtī. Milzīgs paldies par superīgo svētku programmu Elfai Zariņai, kas rūpējās par to visu. Mēs, gan latvieši, gan īri, jokojo Elfu Zariņu un Vladimīru Krumīnu saucām par lielās, draudzīgās ģimenes vecākiem, jo viņiem vienīgajiem bija latviešu tautas tērpi.

Sajūtas

Jaunieši sadraudzējušies jau Īrijā un šoreiz draudzība nostabilizējās. Komunikācijas grūtības vairs nesagādāja, jo īri ātri apguva latviešu zīmju valodu, bet latvieši – īru zīmju valodu. Atjautības vakarā kopīgi izmēģinājām drāmas šovu, un tas pierādīja, ka nedzirdīgo kultūra vieno mūs visus, bet īru kultūras mentalitāte tomēr atšķirīga no latviešu. Tā, piemēram, viesu uzvedība mums reizēm šķita nepieņemama, bet par to jau nevaram nevienu sodīt. Katrai nācijai ir savas uzvedības īpatnības. Kas to ļoti zina, kas savukārt īriem nepatika?

Projekta mērķis arī bija izzināt katras valsts uzvedības normas – protams, simtprocentīgi tas nav iespējams, un tas ir normāli. Katrai nedzirdīgo kopienai ir savas rotaļas, joki, asprātības, gudrības u.c., ar tām mēs veiksmīgi apmainījāmies. Tas bija ko vērts! Dzīvošana nedzirdīgo ģimenēs īriem ļoti patika.

Gan īri, gan latvieši izteikuši vēlmi saglabāt abpusējo draudzību arī turpmāk, kā arī atkārtoti realizēt šo projektu. Paldies Tatjanai Osetrovai un Elfai Zariņai par šī projekta sagatavošanu un realizēšanu!

Pašnovērtējums

Te šī apmaiņas programmas projekta vadītājas Tatjanas Osetrovai viedoklis

par to, ko domāja latvieši un īri, braucot uz vēl nezināmām valstīm:

«Īri bija kļūdījušies uzskātos par Latviju, viņi saklausījušies pārspilējumus, ka Latvija ļoti atpalikusi no citām valstīm, izskatoties pelēcīga, sabiedrība noslēgta. Bet latvieši domāja, ka Īrijā daudz kas ir labāks nekā Latvijā.»

Īstenībā daudz kas bija citādi. Protams, abās valstīs eksistē gan trūkumi, gan sasniegumi. Tāpēc jau tika realizēts projekta mērķis – jauniešus iepazīstināt ar abām valstīm, atrast kopīgu valodu un sadraudzēties, respektējot gan kopīgo, gan atšķirības, daloties ar pieredzi un interesēm, papildinot zināšanas, bagātinot savu dzīvesveidu, tradīcijas utt.

Esmu dziļi pateicīga īru projekta vadītājam Šinam Herlihimam par to, ka viņš izvēlējās sadarbību ar Efraimu. Patiesībā viņam vēl bija citas izvēles. Grūti iedomāties, kā viss risinātos, ja es nebūtu tikusi uz PNF jaunatnes nometni un neizveidotu tur jaunus kontaktus, tad šāda ES Nedzirdīgo jauniešu apmaiņas programma vispār neotiktu! Tas bija vesels gads, kad gatavojāmies un intensīvi kontaktējāmies ar īriem gan reālajā, gan virtuālajā pasaulē, līdz nonācām pie šī apmaiņas projekta realizācijas.

Kā projekta vadītāja (pirmo reizi!) sākmā neiedomājos, cik liela atbildība būs jāuzņemas, bet es nekad nebūtu atteikusies no īru piedāvājuma. Man dzīvē svarīgi iet uz priekšu, mācīties un izmēģināt. Tagad neticami, ka jauniešu pieredzes apmaiņa un tikšanās apmaiņa jau garām! Tomēr tas atstāja mums pieredzi, liderisma iemaņas un iegūtās atziņas, pozitīvas un negatīvas, kuras varētu būt lietderīgas nākotnē. Esmu savai grupai – īpaši projekta asistentiem Elfai Zariņai un Uldim Ozolam ļoti pateicīga par palīdzību, sadarbību un kopā strādāšanu. Īpašs paldies arī «Efraima» prezidentam Ivaram Kalniņam par atbalstu un to laiku, ko viņš spēja veltīt šim projektam. Arī visiem citiem, kas bija kopā ar mums, mīļš paldies.

Jauniešu apmaiņas programmai jānotiek arī turpmāk. Ceru, ka jaunieši turpmāk aktīvi piedalīsies projektos, un novēlu celt savu pašapziņu, veiksmīgi sadarbojoties ar citiem. Efraims ir kopā ar jums!» ♦

Pateicība

... un tā mums garām uz mūžību aiziet jaunība, draugi un mila.

Liels paldies visiem, visiem, kas skumju brīdī bija kopā ar mums, pavadot mūsu dēlu **DZINTARU LUKŠU** pēdējā gaitā. Pateicamies īt sevišķi Dacei Luksei un skolāsbiedrenēm.

Dzintariņa māmiņa un viņa māsiņa

Iepazīsimies?

Simpātisks, situēts vīrietis – ridznieks (59), nedzirdīgs, nedzērājs, nesmēķē. Nopietnos nolūkos vēlas iepazīties ar sievieti (no 40 g.). Var būt ar bērnu. Iļģojas satikt dzīves draudzeni – labu saimnieci, mīļu un sirsnīgu cilvēku. Priecāsies saņemt vēstuli. Lūgums rakstīt uz redakciju ar norādi: «Iepazīšanās», laikraksts «Kopsoļi», Elvīras 19, Rīga, LV 1083.

RSK «Nedzirdīgo sports» ziņo

Biedrības «Nedzirdīgo sports» **70 gadu jubilejas svētku vakars 27. augustā pl.19** KC «Rītausma», Kandavas ielā 27.

Piedalīsies jubilejas starptautiskā minifutbola turnīra dalībnieki – sportisti un pārstāvji. Arī pārējie aicināti. Daudzveidīga programma, diskotēka, darbosies bārs. Maksa par ieeju:

- minifutbola turnīra dalībniekiem – Ls 2,
- pārējiem – Ls 3.

Līdzjūtības

*Lai mātes mila paliek dziļi sirdī
Par avotu, kur mūžam spēku smelt...*

Izsakām visdziļāko līdzjūtību māšai **Maijai Pūcei** sakarā ar māmiņas aiziešanu mūžībā.

Ev. lut. Rīgas Nedzirdīgo draudze

Šodien sirds mums palikusi smagāka par sāpi vienu.

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Sofijas Lukšas ģimenei, dēlu **DZINTARU LUKŠU** (1979. 26. IX – 2005. 9. VII) aizsaulē aizvadot.

Jūrmalas grupas kolektīvs

*Augšā aiz zvaigznēm tu gaismā reiz kļūsi,
Ko šeitān cerēji, sasniegts tur būs.
Ko tu šē cietis, ko strādājis grūti,
Bagāti tas tev tur atmaksāts kļūs.*

Vasaras ziedu laikā no mums šķīrās Balvu grupas biedre **VILMA ŽIGALOVA**. Esam sāpju brīdī kopā ar viņas dēlu ģimenēm.

Smiltēnes un Balvu grupas biedri